

SEÐLABANKI ÍSLANDS

Það er ljós við enda ganganna

En hversu hratt komumst við á leiðarenda?

Kynning fyrir Efnahags- og skattanefnd ASÍ
8. febrúar 2021

Rannveig Sigurðardóttir
Varaseðlabankastjóri peningastefnu

Peningamál í hnotskurn

Farsótt í mikilli sókn erlendis og víða hert á sóttvörnum

Horfur á hægari vexti útflutnings og meiri rýrnun viðskiptakjara

Minni samdráttur í fyrra og lítillega meiri hagvöxtur í ár

Atvinnuleysi komið yfir 10% en vísbendingar um viðsnúning á vinnumarkaði

Verðbólga komin yfir 4% en horfur á að hún hjaðni hratt er líður á árið

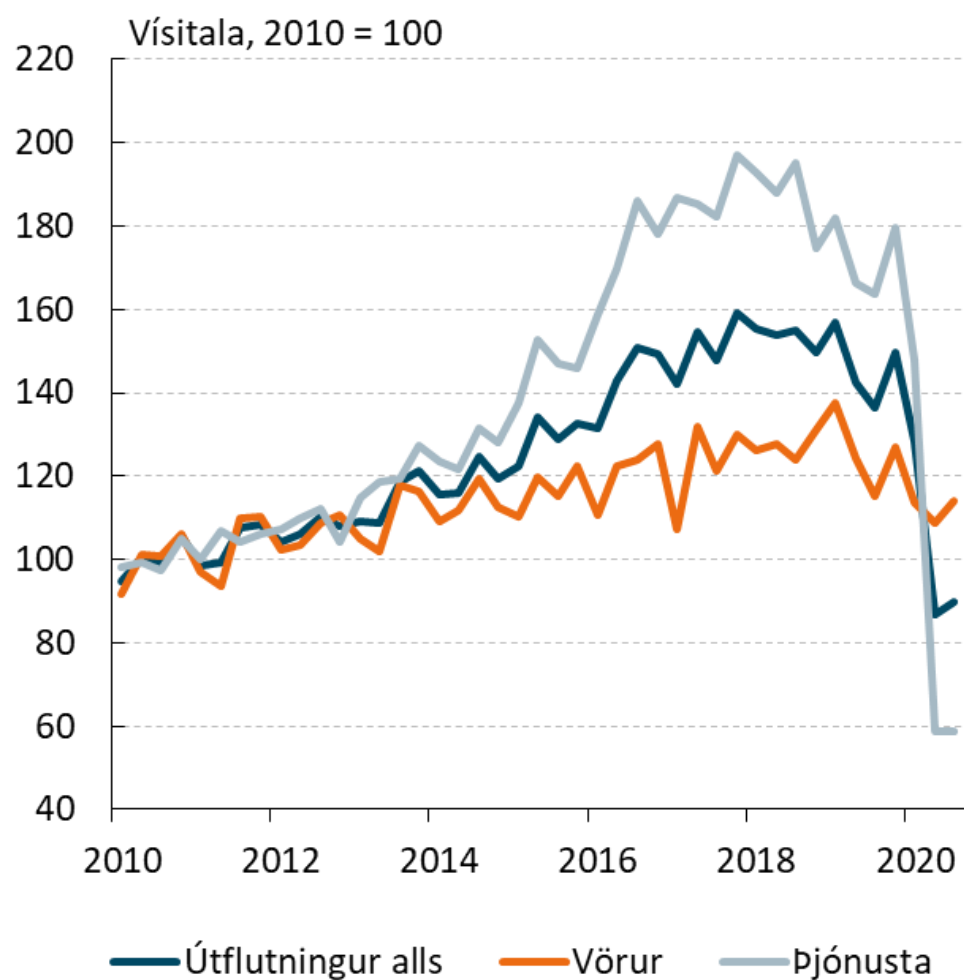
Mikil óvissa – ekki síst tengt farsótt og framgangi bólusetningar

Útflutningssamdráttur og minni viðskiptaafgangur

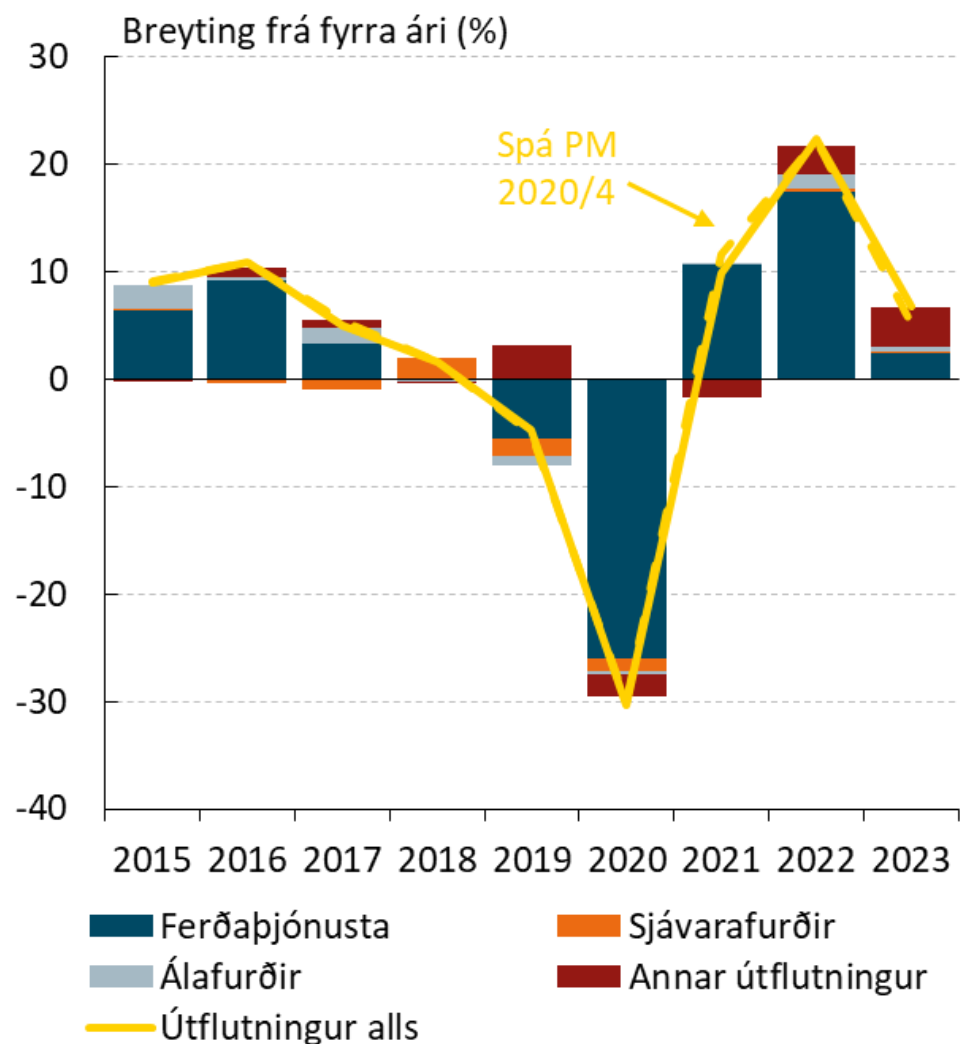
- Útflutningur vöru og þjónustu jókst lítillega milli fjórðunga á F3 en var 39% minni en á F3/2019 (þjónusta 64% minni)
- Innflutningur vöru og þjónustu jókst um 10% á F3 en var enn 26% minni á F3 en á sama tíma 2019
- Vöru- og þjónustuútflutningur dregst saman 2020 (30%) en vöxtur í ár (10%)
- Spá um viðskiptajöfnuð versnað: endurskoðun á sögulegum tölum og lakari horfur um útflutning og viðskiptakjör í ár

Útflutningur vöru og þjónustu¹

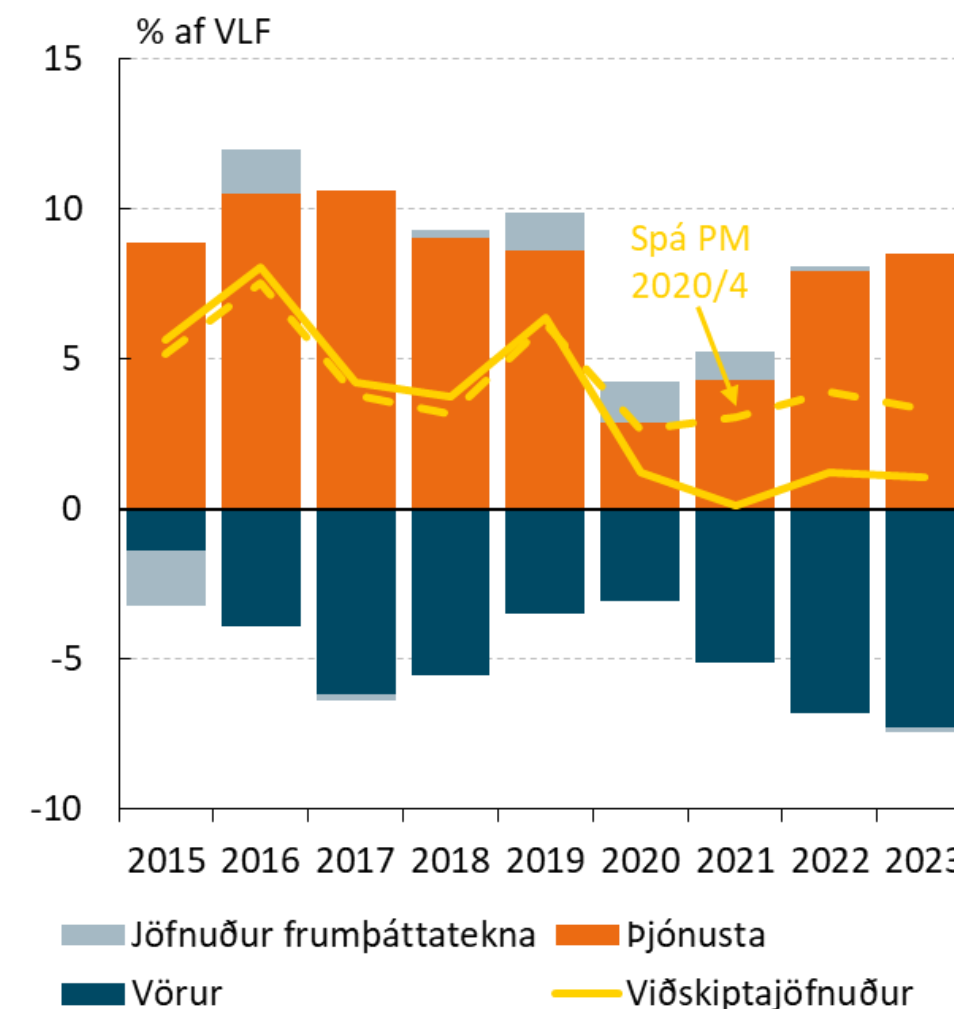
1. ársfj. 2010 - 3. ársfj. 2020

Útflutningur og framlag undirliða 2015-2023²

Viðskiptajöfnuður 2015-2023³

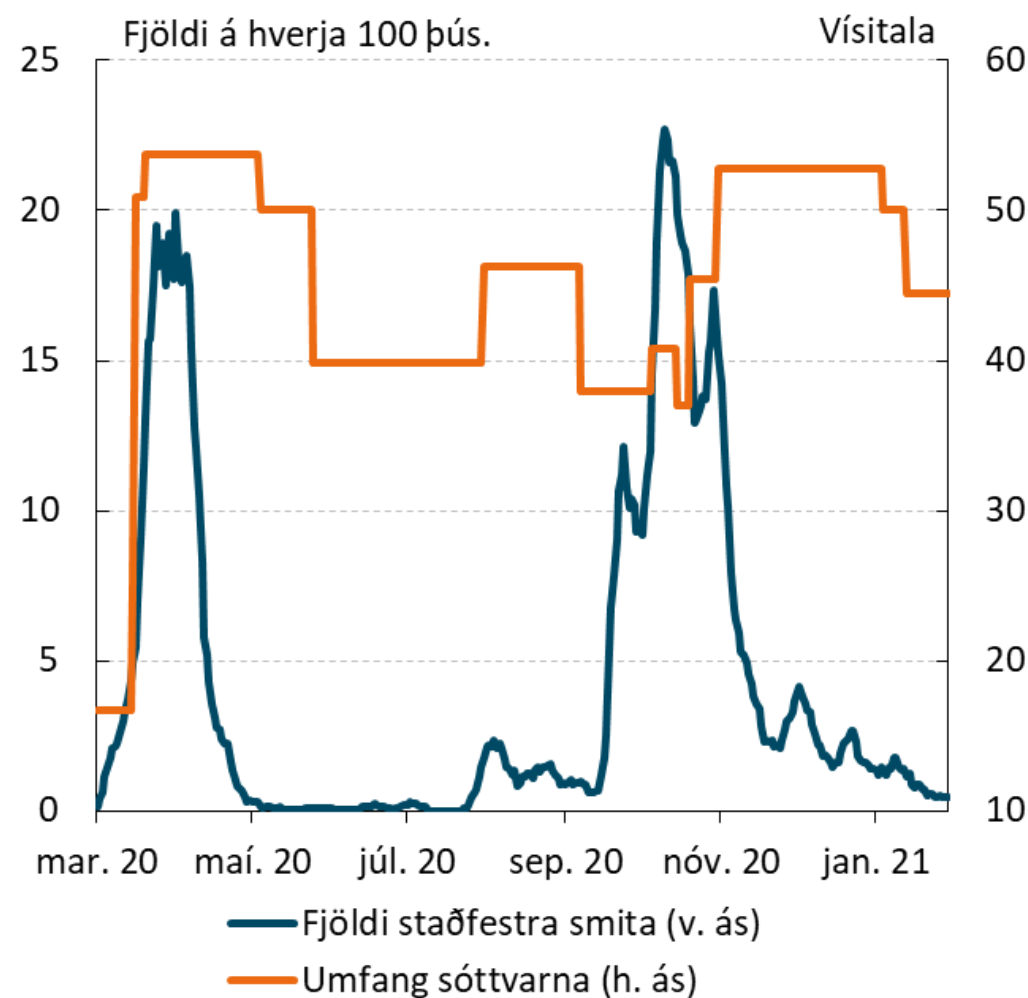

1. Árstíðarleiðréttar magnvísitölur. 2. Vegna keðjutengingar getur verið að summa undirliðanna sé ekki jöfn heildarútflutningi. Ferðaþjónusta er samtala á „ferðalögum“ og „farþegaflutningum með flugi“. Álútflytningur skv. skilgreiningu þjóðhagsreikninga. Grunnspá Seðlabankans 2020-2023. Brotalína sýnir spá frá PM 2020/4. 3. Jöfnuður rekstrarframlaga talin með frumþáttajöfnuði. Grunnspá Seðlabankans 2020-2023. Brotalína sýnir spá frá PM 2020/4.
Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

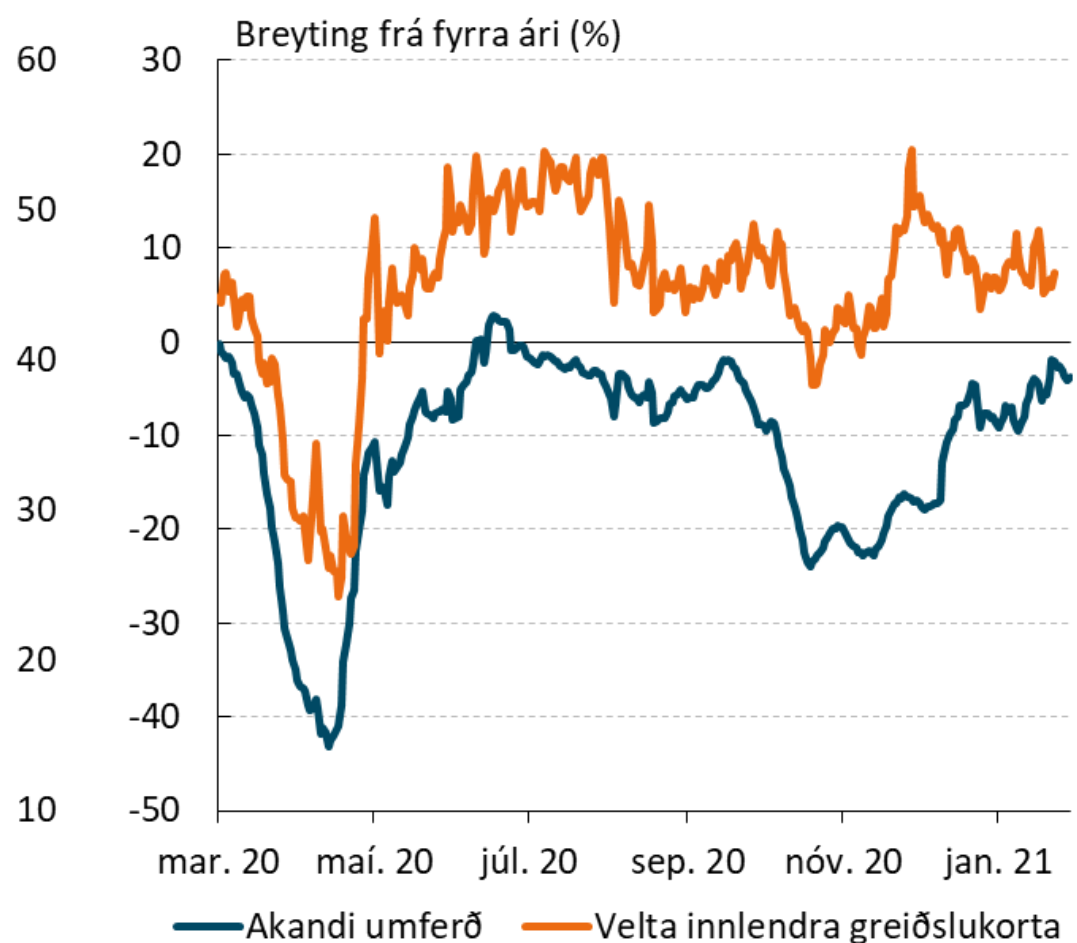
Innlend umsvif sveiflast með smitum og sóttvörnum

- Eftir kröftugan bata í sumar gáfu innlend umsvif (sérstaklega þjónusta sem krefst nálægðar við annað fólk) eftir í haust þegar smitum fjölgaði mikið og hert var á sóttvörnum ...
- ... en þau sóttu í sig veðrið á ný eftir að smitum fækkaði í nóvember og heldur var slakað á sóttvörnum

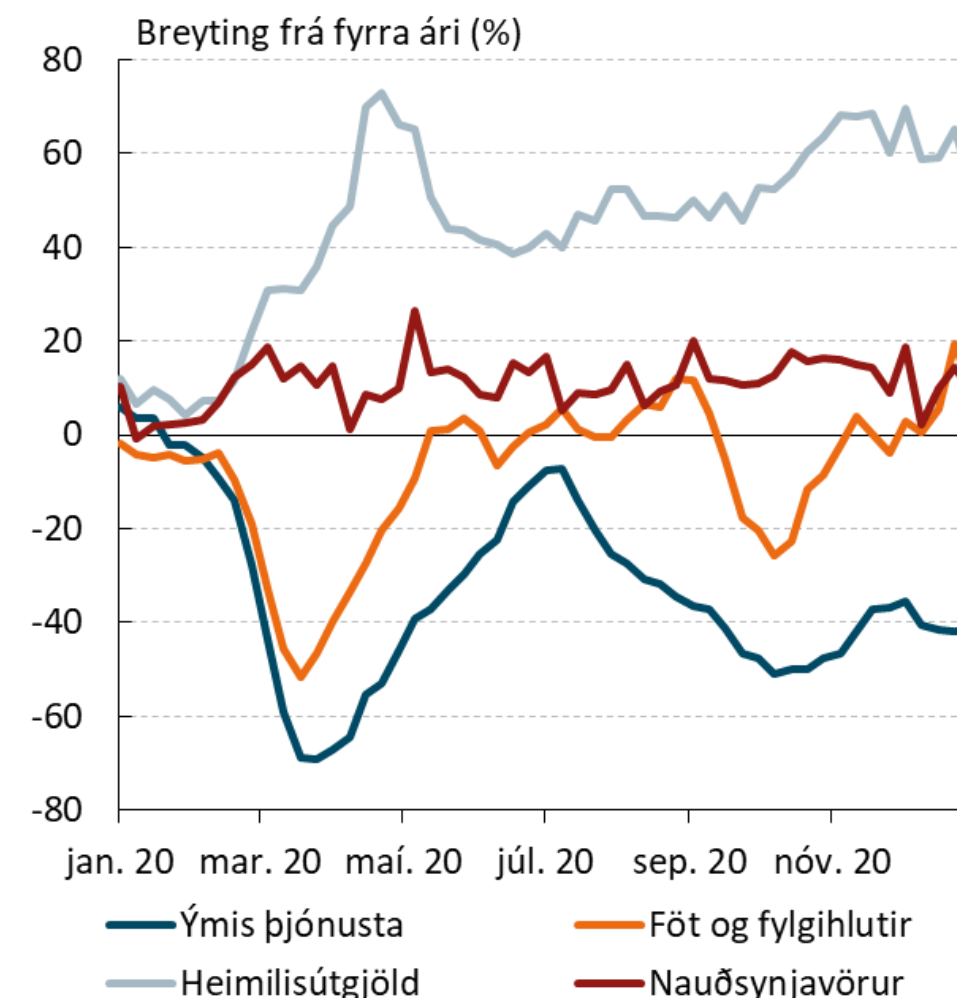
Smit og sóttvarnir¹
1. mars 2000 - 29. janúar 2021

Umferð og kortavelta²
1. mars - 29. janúar 2021

Útgjöld heimila eftir útgjaldaflokkum³
26. janúar 2020 - 24. janúar 2021

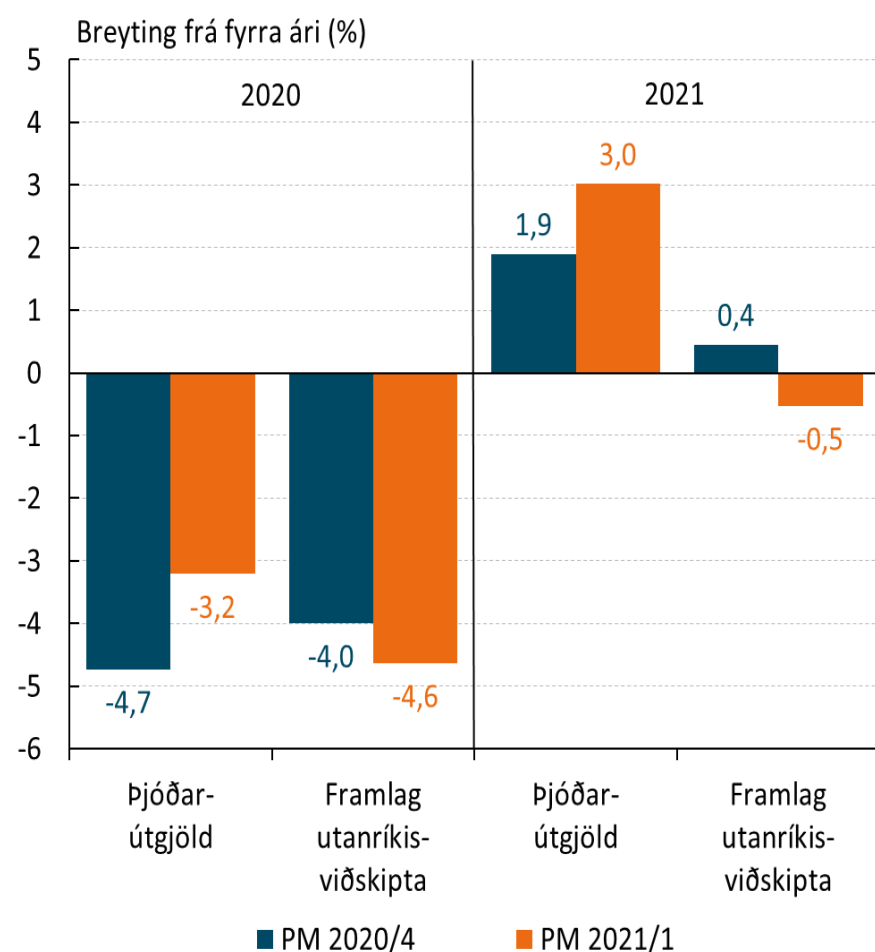
1. Fjöldi staðfesta smita er sjö daga hreyfanlegt meðaltal. Umfang sóttvarna vegur saman ýmsa mælikvarða á hversu hart stjórnvöld ganga fram við að draga úr útbreiðslu COVID-19. 2. Akandi umferð er dagleg umferð um Hafnarfjarðarveg sunnan Kópavogslækjar, Reykjanesbraut við Dalveg í Kópavogi og Vesturlandsveg ofan Ártúnsbrekku. Greiðslukortatölur eru samtala debet- og kreditkort útgefinna af innlendum aðilum. Fjórtán daga hreyfanlegt meðaltal. 3. Ýmis þjónusta á við veitingastaði, leikhús, líkamsræktarstöðvar o.fl. Heimilisútgjöld eiga við kaup á raftækjum, húsgögnum og í byggingavöruverslunum. 4 vikna hreyfanlegt meðaltal.

Heimildir: Covid.is, Hagstofa Íslands, Meniga Markaðsvakt, Oxford COVID-19 Government Response Tracker, Vegagerðin, Seðlabanki Íslands.

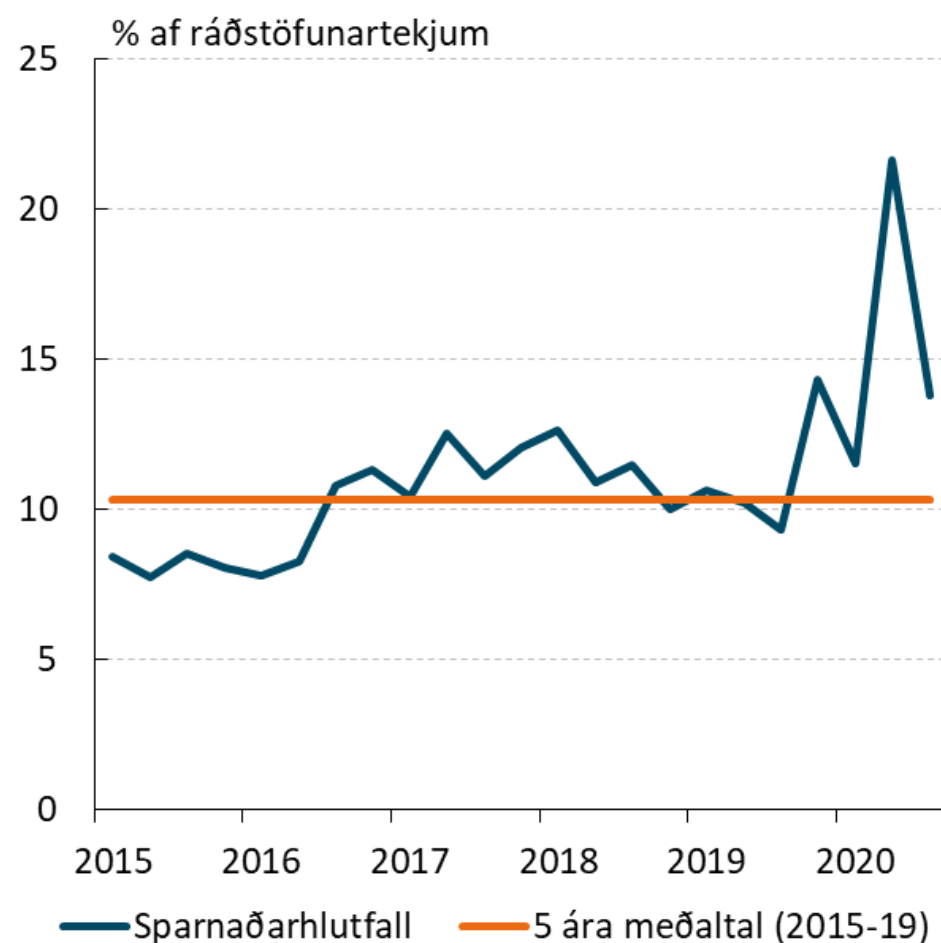
Innlend eftirspurn og utanríkisviðskipti vegast á

- Þjóðarútgjöld virðast hafa dregist minna saman í fyrra en spáð var í PM 20/4 – sérstaklega einkaneysla en einnig fjárfesting ...
- ... heimilin gengið töluvert á sparnað sem byggðist upp sl. vor
- Á móti vega lakari utanríkisviðskipti (ekki bara veikari útflutningur heldur einnig meiri vöruinnflutningur) ... það sama á við í ár
- Spáð 7,7% samdrætti í fyrra (8,5% í nóv), 2,5% hagvexti í ár (2,3%) og 5,1% á næsta ári (5,7%) og um 4% hagvexti 2023

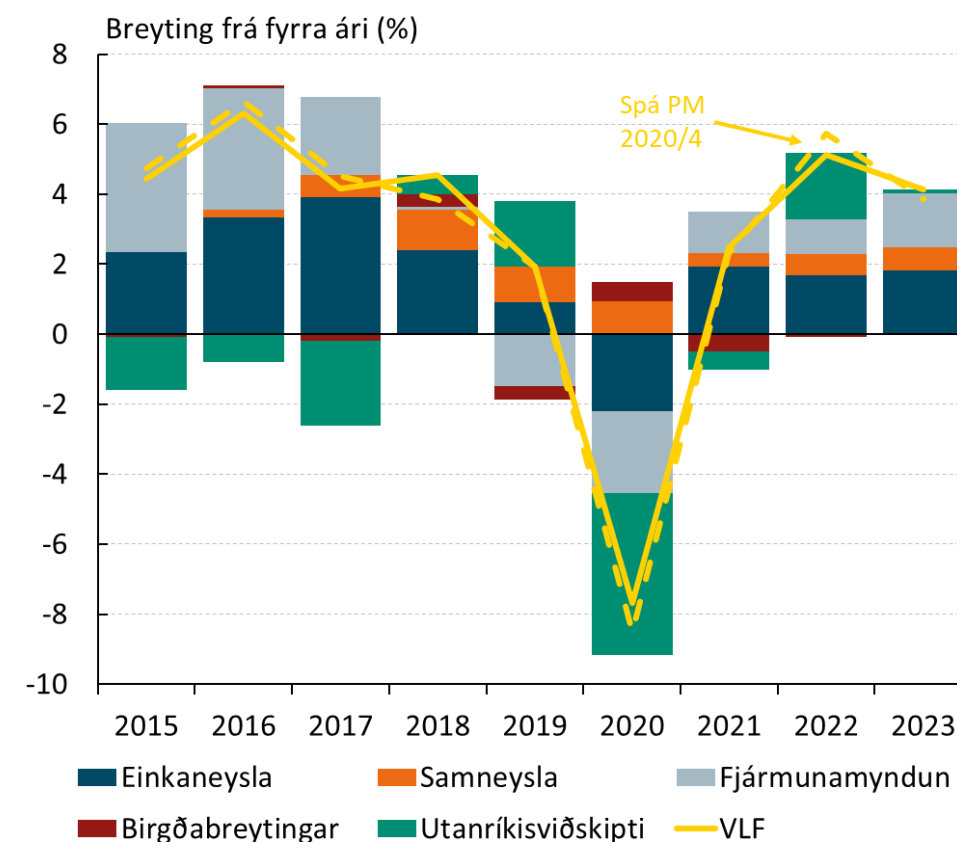
Breyttar horfur um innlenda eftirspurn og utanríkisviðskipti 2020-2021

Sparnaður heimila²
1. ársfj. 2015 - 3. ársfj. 2020

Hagvöxtur og framlag undirliða 2015-2023¹

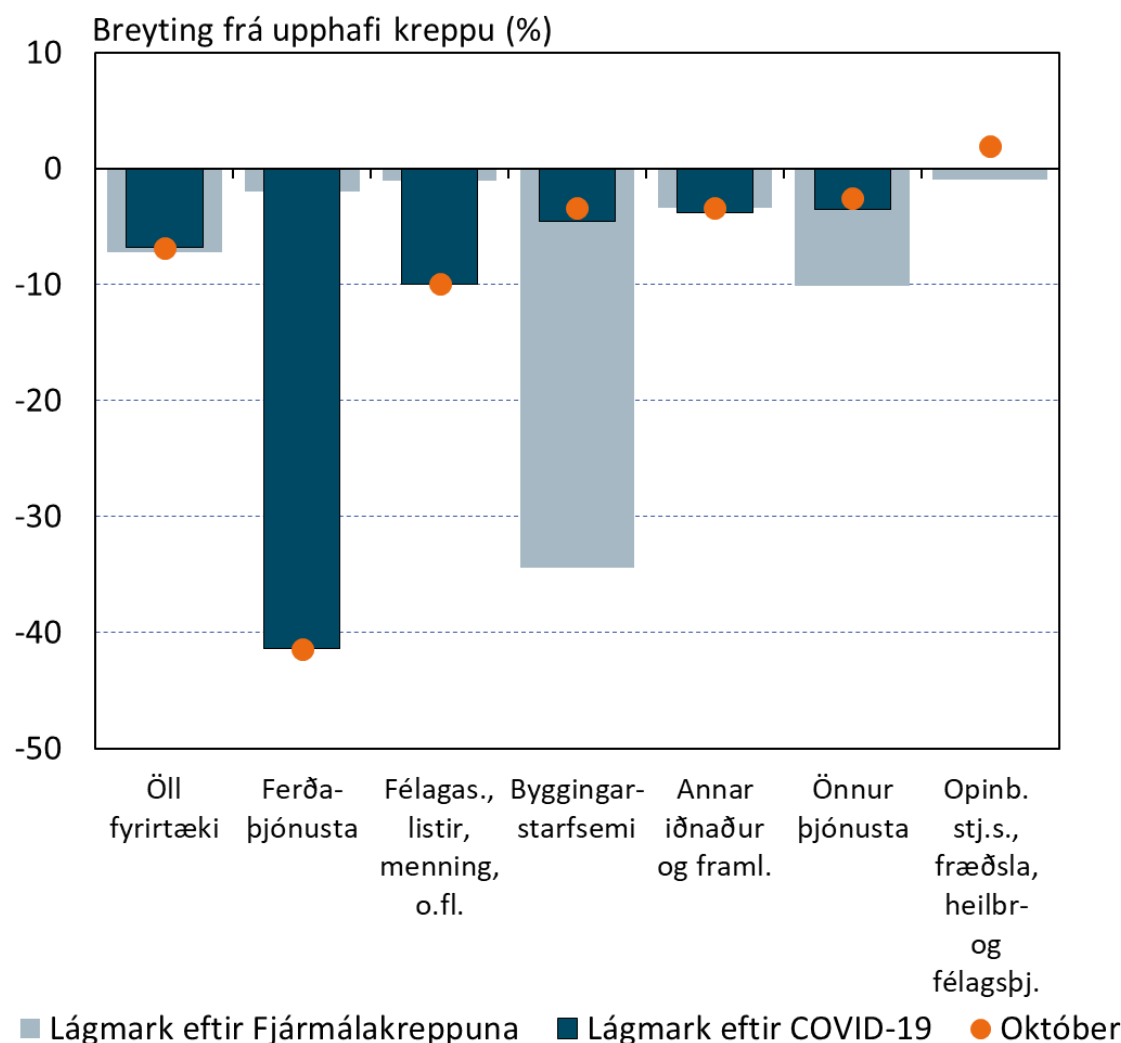

1. Grunnspá Seðlabankans 2020-2023. Brotalína sýnir spá frá PM 2020/4. 2. Nokkur óvissa er um tölur Hagstofunnar um eiginlegt tekjustig heimila þar sem að ráðstöfunartekjuuppgjörið byggist ekki á samstæðuuppgjöri tekju- og efnahagsreiknings. Við útreikning á hlutfalli sparnaðar er miðað við áætlun Seðlabankans um ráðstöfunartekjur þar sem tölur Hagstofunnar eru hækkaðar með hliðsjón af áætluðum útgjöldum heimilanna yfir langt tímabil. Árstíðarleiðrétt gögn. Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

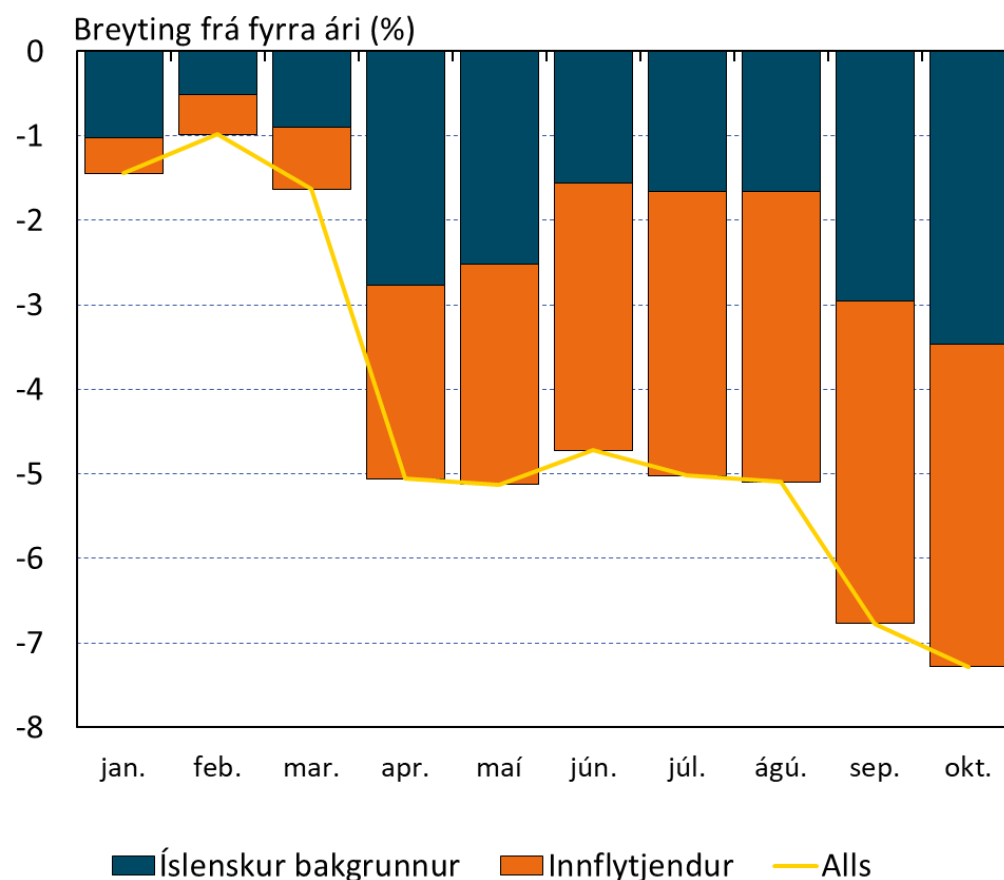
Fækkun starfa mismikil eftir atvinnugrein og ríkisfangi

- Starfandi fólki hefur fækkað um 6,8% frá upphafi kreppu til október
- Þróunin er mismunandi eftir geirum og önnur en var eftir fjármálakreppuna
- Fækkun starfa innflytjenda hlutfallslega meiri en þeirra með íslenskan bakgrunn

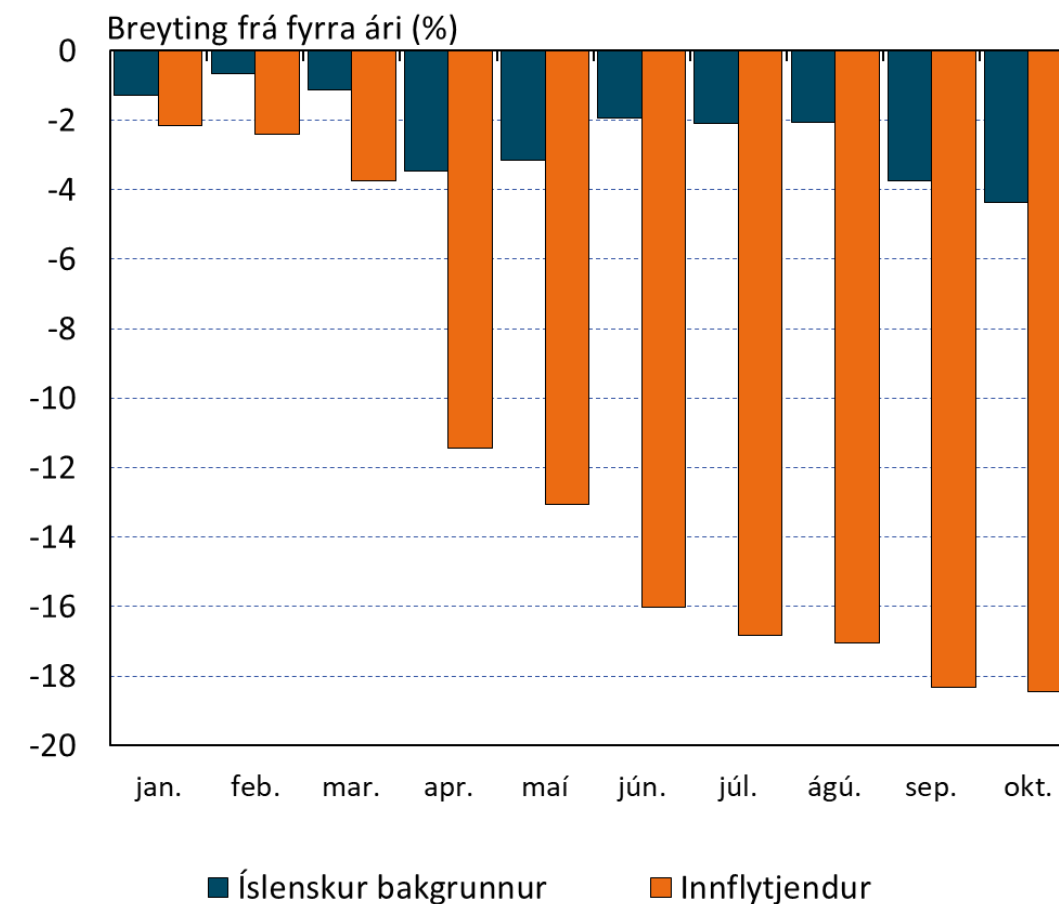
Fækkun starfa í október og fyrstu átta mánuði í kjölfar efnahagsáfalla^{1,2}

Launafólk eftir bakgrunni²
Janúar - október 2020¹

Launafólk eftir bakgrunni²
Janúar - október 2020¹

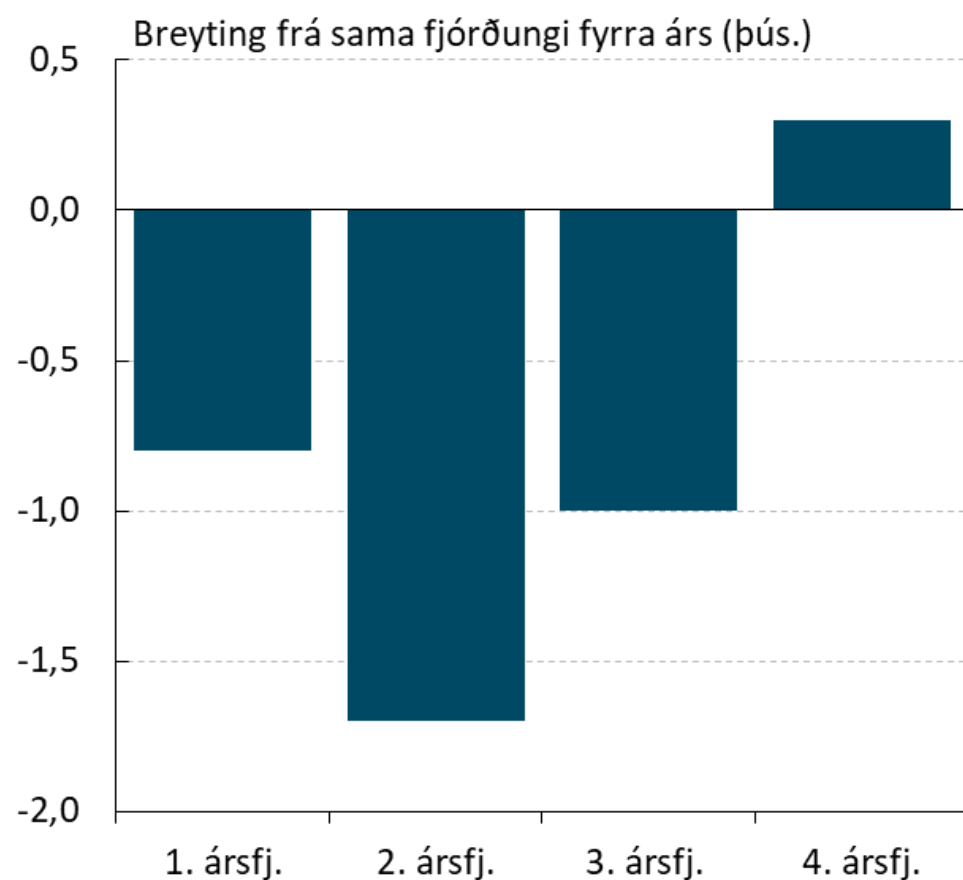

1. Önnur þjónusta eru bálkar G-N án þeirra sem teljast til einkennandi greina ferðaþjónustu. Annar iðnaður og framleiðsla eru bálkar A-E. Árstíðarleiðréttar tölur. 2. Byggt á staðgreiðsluskrá ríkisskattstjóra. Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Vísbendingar um viðsnúning ...

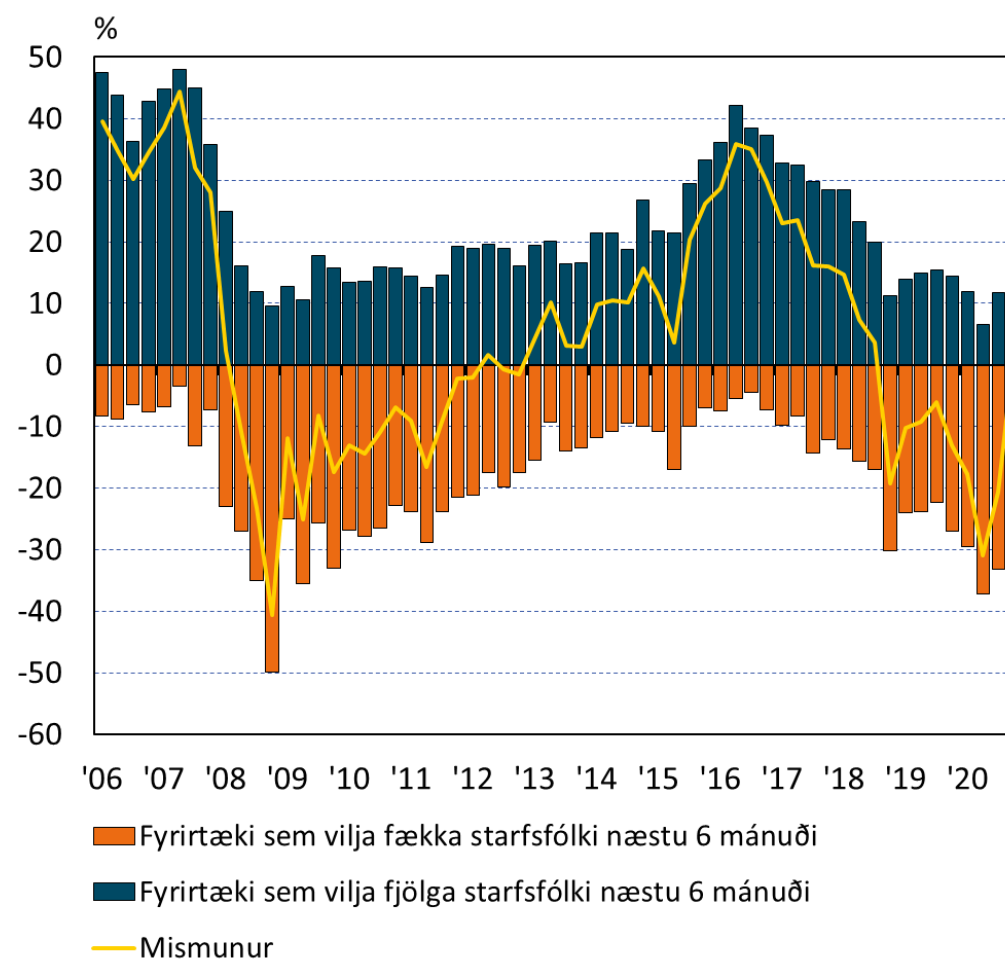
- Lausum störfum fjölgar í F4 eftir mikla fækkun fram eftir ári í fyrra
- Fjöldi fyrirtækja sem íhuga að fjölga starfsfólki næstu 6 mánuði eykst hratt
- Batinn þvert á atvinnugreinar

Laus störf 2020

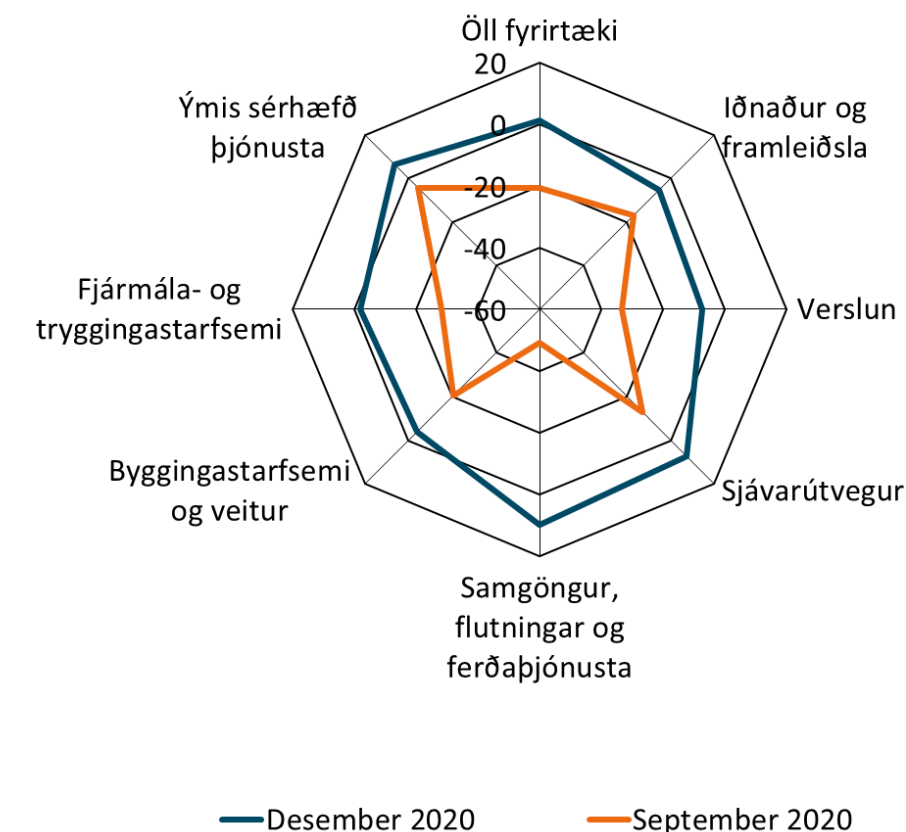

Ráðningaráform fyrirtækja^{1,2}

1. ársfj. 2006 - 4. ársfj. 2020

Fyrirtæki sem vilja fjölga starfsfólki umfram þau sem vilja fækka því á næstu 6 mánuðum¹
Hlutfall fyrirtækja (%)

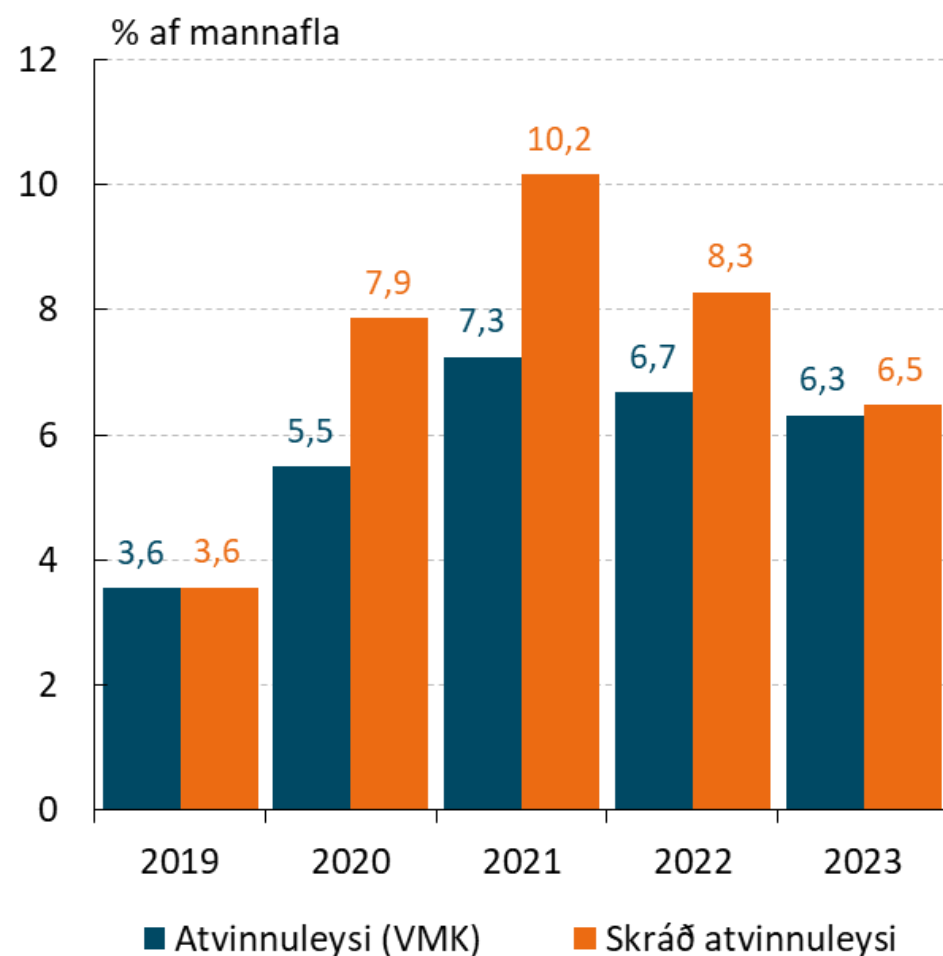
1. Fyrirtæki sem vilja fækka starfsfólki sýnd með neikvæðu formerki. 2. Ráðningaráform fyrirtækja næstu 6 mánuði skv. könnun Gallup frá desember 2020. Fyrirtæki sem vilja fækka starfsfólki höfð með neikvæðu formerki. Árstíðarleiddréttar tölur.

Heimildir: Gallup, Seðlabanki Íslands.

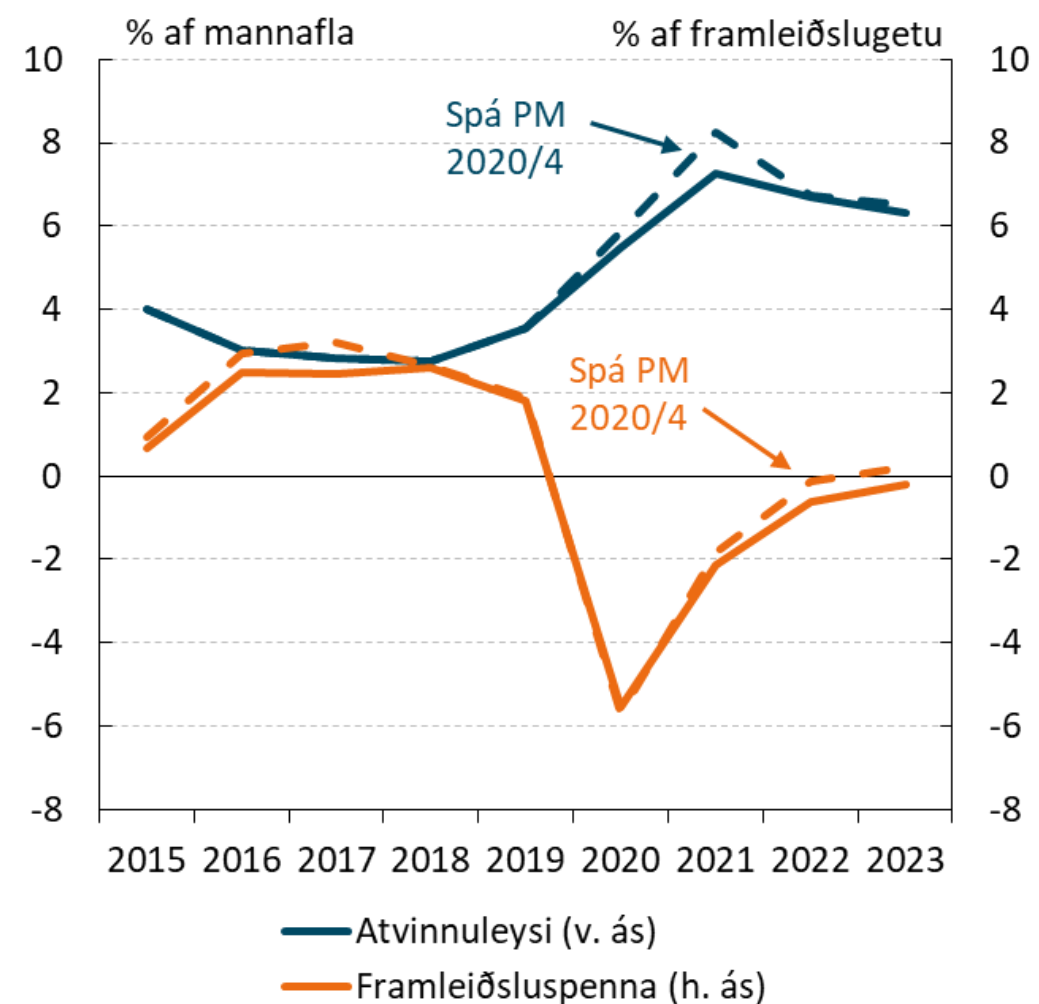
... en atvinnuleysi gæti enn átt eftir að aukast

- Atvinnuleysi hátt og spáð að það aukist frekar
- Skráð atvinnuleysi 10,2% í ár en atvinnuleysi skv. VMK verður töluvert lægra (7,3%)
- Slakinn minnkar úr 5,6% í fyrra í 2,1% í ár

Atvinnuleysi 2019-2023²

Atvinnuleysi og framleiðsluspenna 2015-2023³

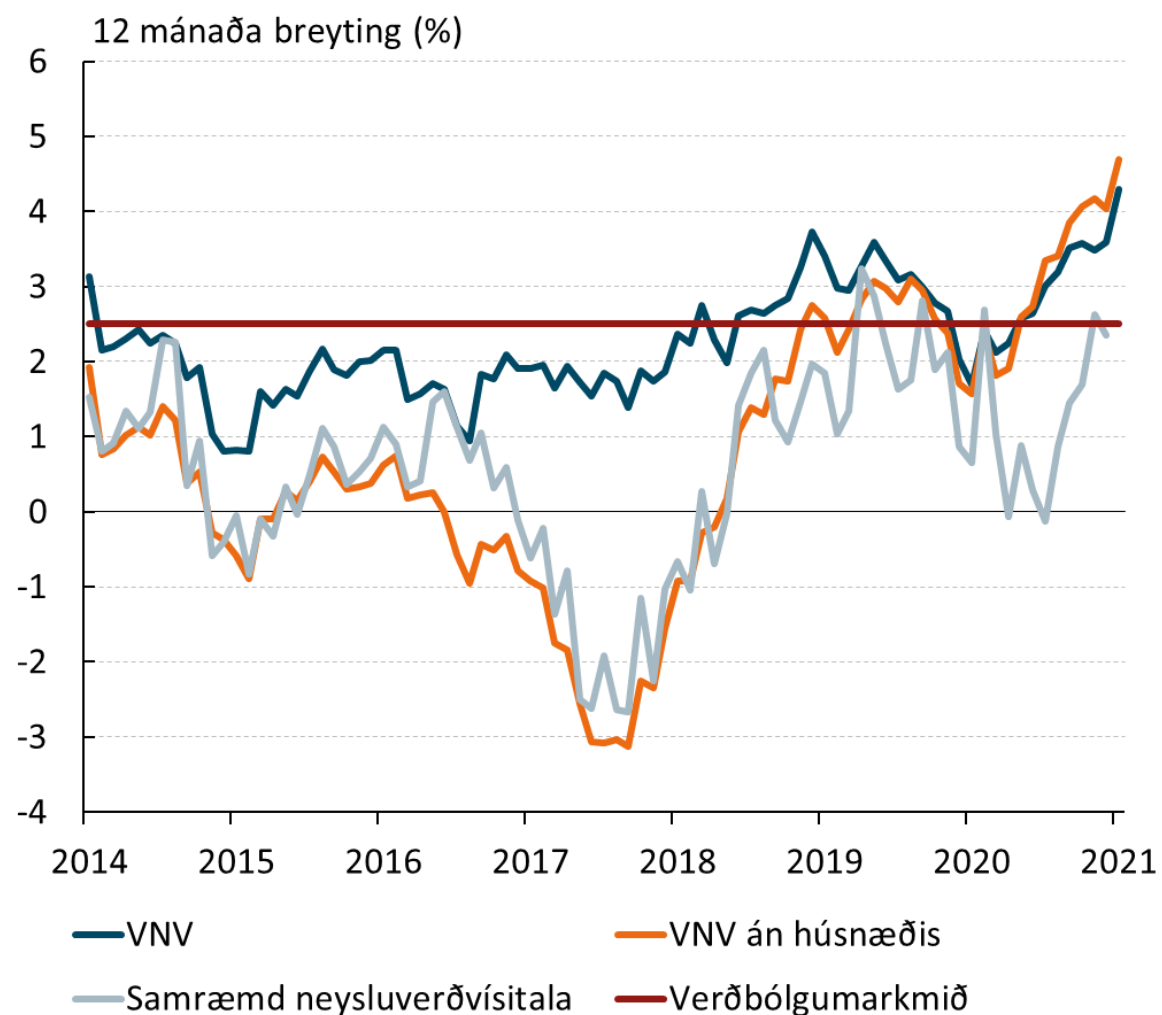
2. Skráð atvinnuleysi án hlutabóta. Grunnspá Seðlabankans. 3. Grunnspá Seðlabankans 2020-2023. Brotalínur sýna spá frá PM 2020/4. Heimildir: Gallup, Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Verðbólga yfir efri mörkum í fyrsta sinn frá 2013

- Verðbólga við markmið á F2 2020 en aukist síðan og mældist 4,3% í janúar
- Mesta verðbólga síðan í ágúst 2013 og efri frávíkismörk verðbólgu markmiðsins rofin í fyrsta sinn síðan í desember 2013
- Undirliggjandi verðbólga aukist og var 4,5% í janúar (mismunandi mælikvarðar á bilinu 3,3-5,7%)

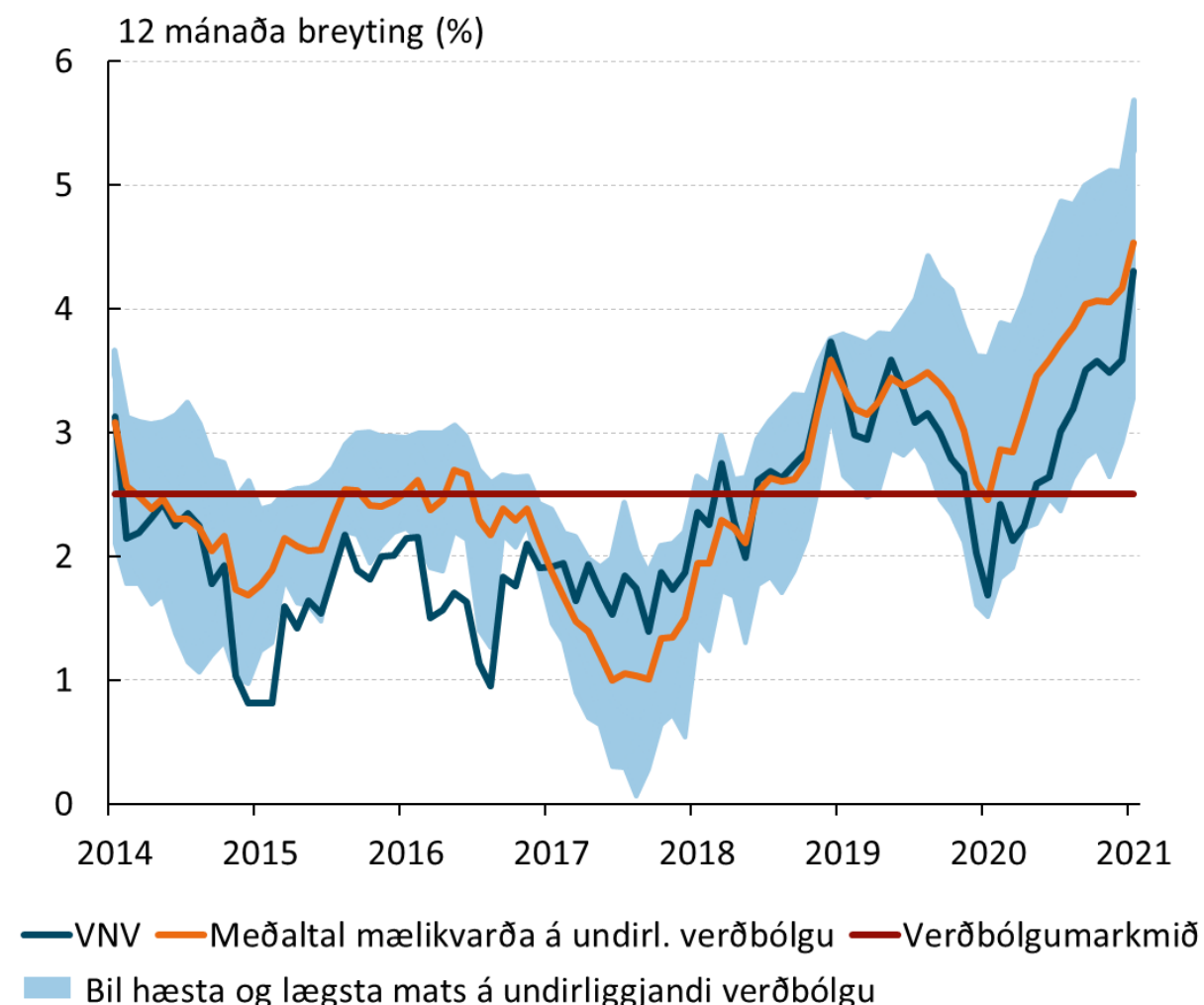
Verðbólga á ýmsa mælikvarða

Janúar 2014 - janúar 2021

Mæld og undirliggjandi verðbólga¹

Janúar 2014 - janúar 2021

1. Undirliggjandi verðbólga er mæld með kjarnavísitölu (áhrif óbeinna skatta, sveiflukenndra matvöruliða, bensíns, opinberrar þjónustu og raunvaxtakostnaðar húsnæðislána eru undanskilin) og tölfræðilegum mælikvörðum (vegið miðgildi, klippt meðaltal, kvikt þáttalíkan og sameiginlegur þáttur VNV).

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

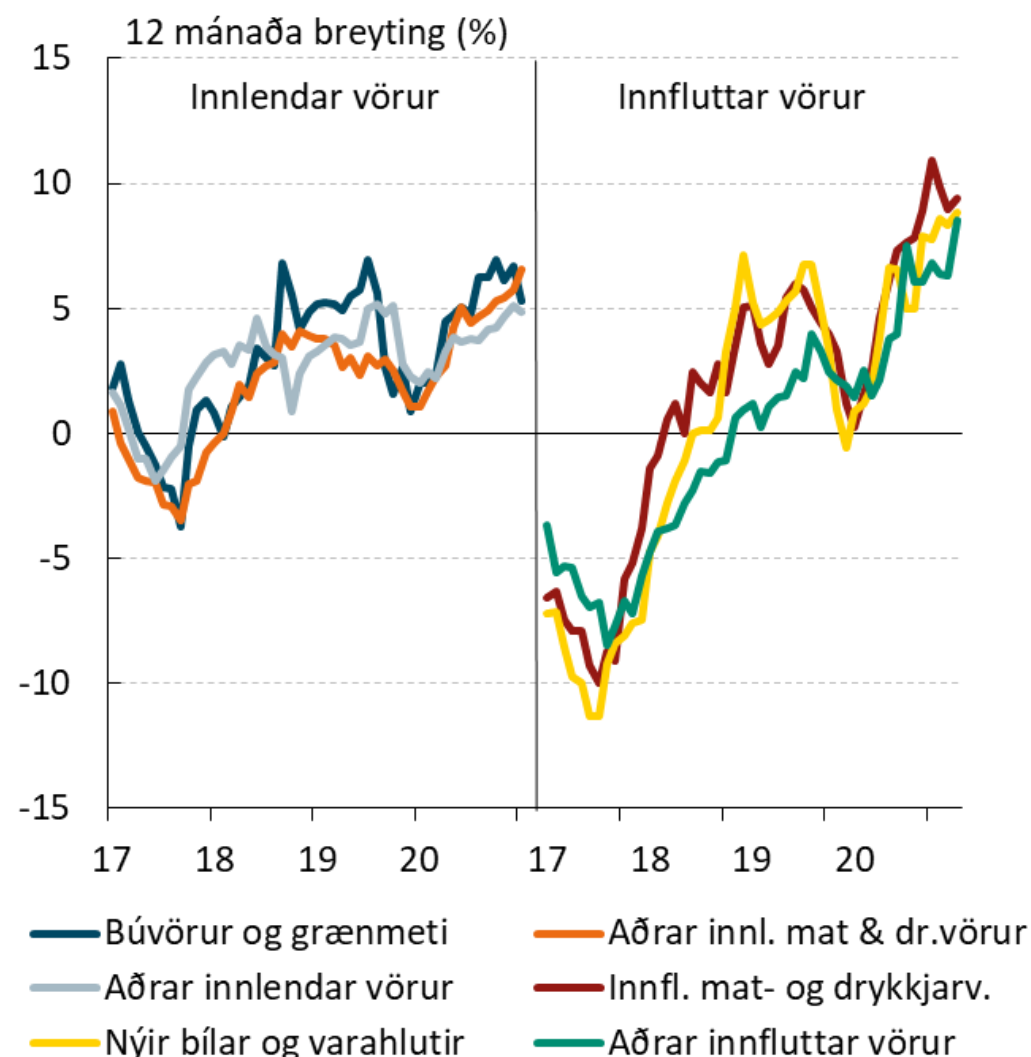
Bæði innlend og innflutt verðbólga hafa aukist ...

- Aukna verðbólgu á H2 2020 má að nokkru leyti rekja til lækkunar á gengi ISK eftir að farsóttin barst til landsins ...
- ... sem hefur hækkað verð innfluttra vara ...
- ... en innlendar vörur og húsnæði hafa einnig hækkað nokkuð í verði ... sem og laun

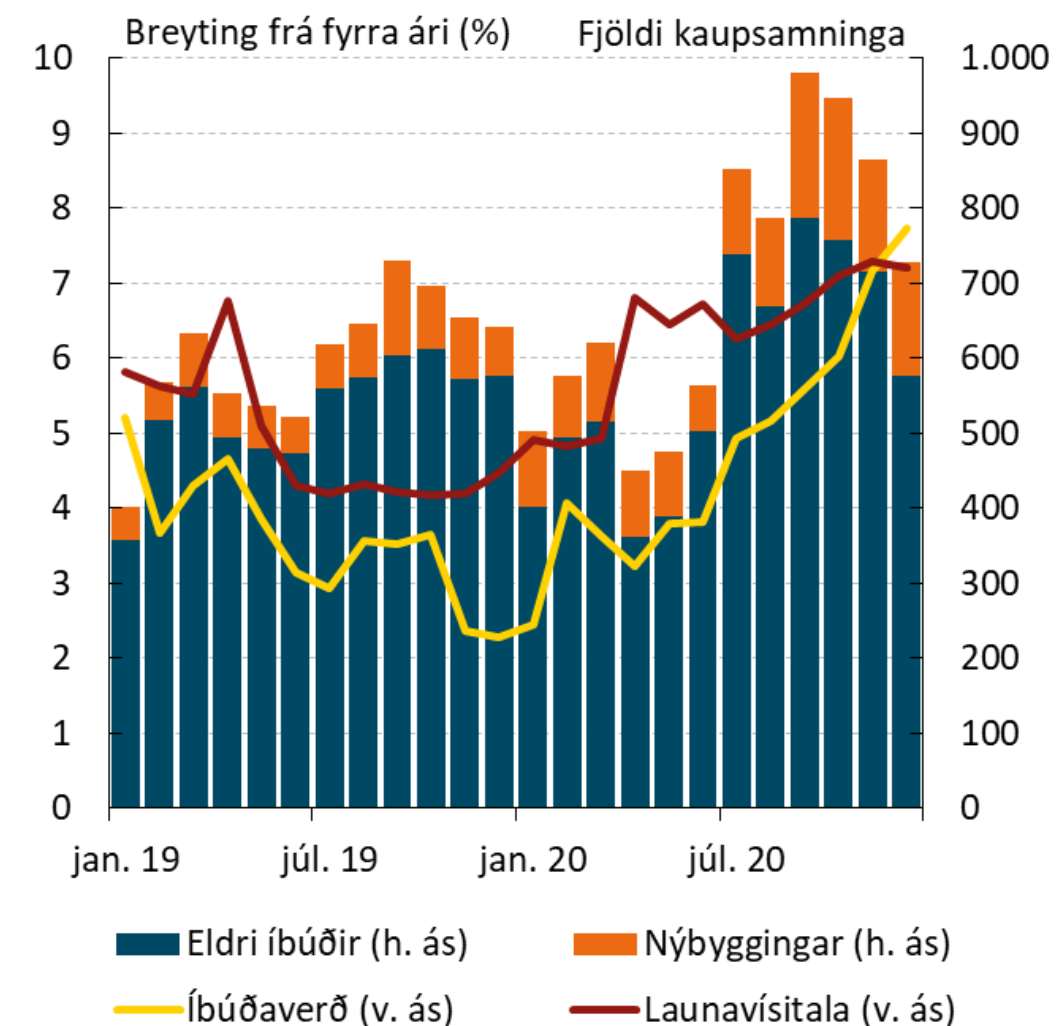
Gengi krónunnar¹
2. jan. 2015 - 29. janúar 2021

Verð innlendarar og innfluttrar vöru
Janúar 2017 - janúar 2021

Íbúðaverð, laun og fjöldi kaupsamninga²
Janúar 2019 - desember 2020

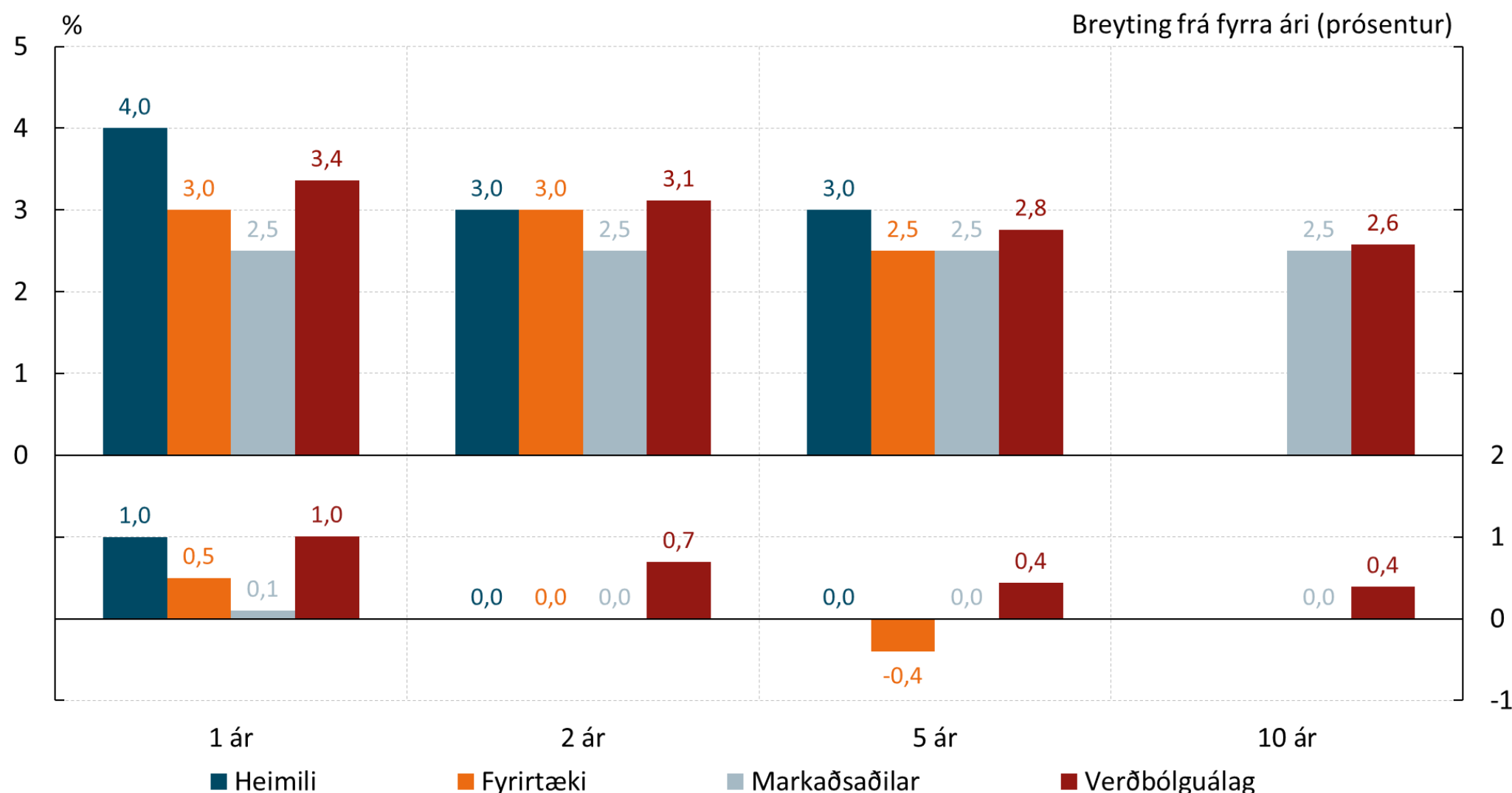
1. Verð erlendra gjaldmiðla í krónum (þröng viðskiptavog). 2. Íbúðaverð og fjöldi kaupsamninga (m.v. kaupdag) á höfuðborgarsvæðinu.

Heimildir: Hagstofa Íslands, Þjóðskrá Íslands, Seðlabanki Íslands.

... en verðbólguvæntingar eru enn við markmið ...

- Verðbólguvæntingar til skamms tíma hafa heldur hækkað undanfarið sem endurspeglar nýlega aukningu verðbólgu
- Verðbólguvæntingar til meðallangs og langs tíma hafa hins vegar lítið breyst og eru nálægt markmiði á flesta mælikvarða
- Þrátt fyrir aukna áraun sem rekja má til lækkunar ISK undanfarið virðist kjölfesta verðbólgu markmiðs því enn halda

Verðbólguvæntingar¹

1. Nýjustu kannanir Gallup á verðbólguvæntingum heimila og fyrirtækja frá desember 2020. Nýjasta könnun Seðlabankans á verðbólguvæntingum markaðsaðila er frá miðjum janúar 2021. Ekki er spurt um verðbólguvæntingar heimila og fyrirtækja til 10 ára. Nýjasta gildi verðbólguálags á skuldabréfamarkaði er meðaltal það sem af er 1. ársfj. 2021. Neðri helmingur myndar sýnir breytingu frá samsvarandi mælingum fyrir ári.

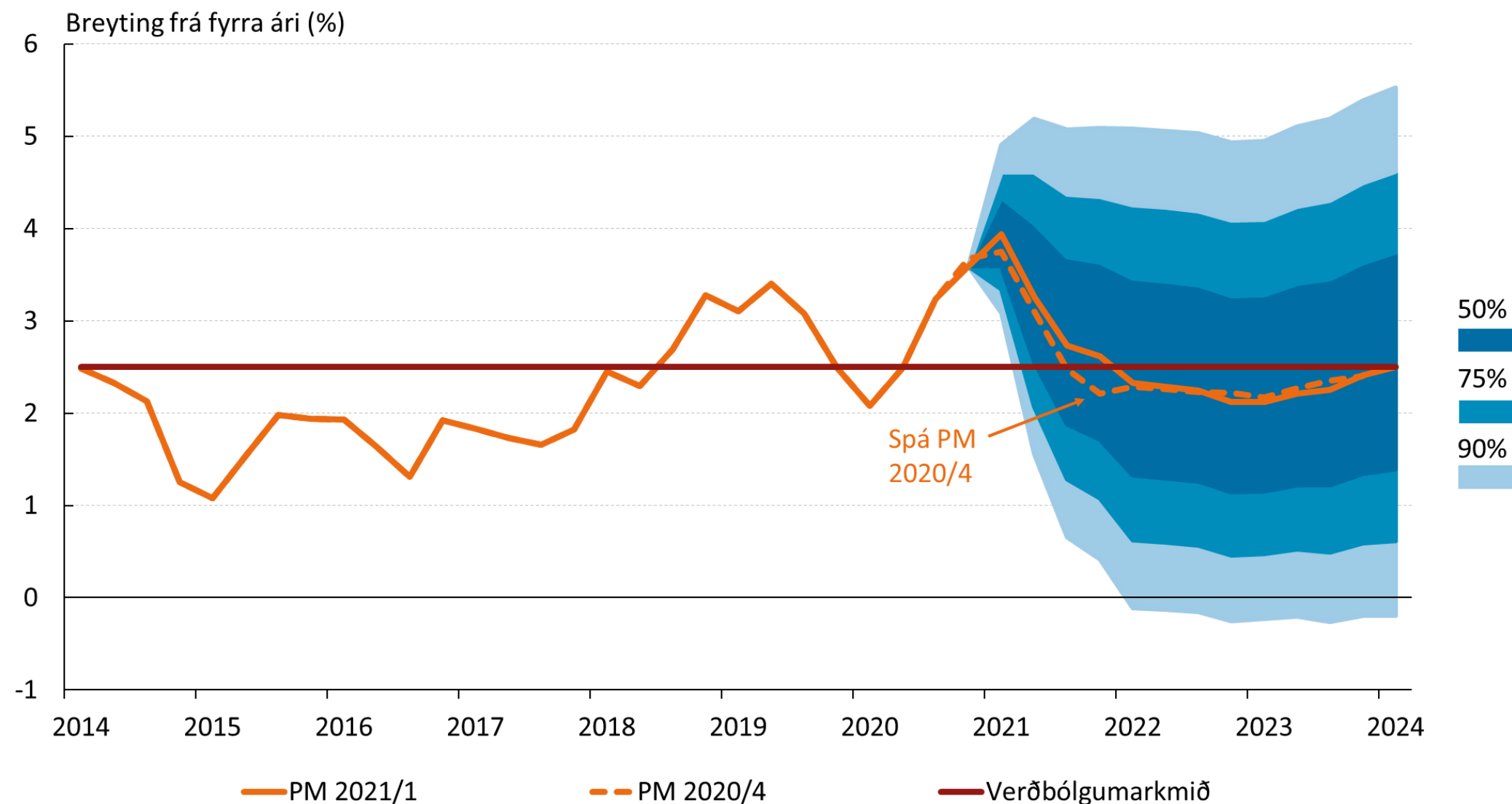
Heimildir: Gallup, Seðlabanki Íslands.

... og horfur á að verðbólga hjaðni tiltölulega hratt

- Spáð 3,9% verðólgu á F1 en að mikill slaki í þjóðarbúinu togi hana niður í markmið á F4/2021 þegar áhrif lækkunar ISK hafa fjarað út
- Heldur meiri verðbólga í ár en í (verri upphafsstaða, minni slaki á fyrri hluta þessa árs og hærra olú- og hrávöruverð)
- Horfur frá næsta ári breytast lítið

Verðbólguþspá og óvissumat

1. ársfj. 2014 - 1. ársfj. 2024

Aðgerðir Seðlabankans

Stýrivextir
lækkaðir um
tvær prósentur
frá upphafi
COVID

Aðgangur
lánastofnana að
lausafé aukin

Kaup á
ríkisskuldabréfum

Gjaldeyris-
inngríp

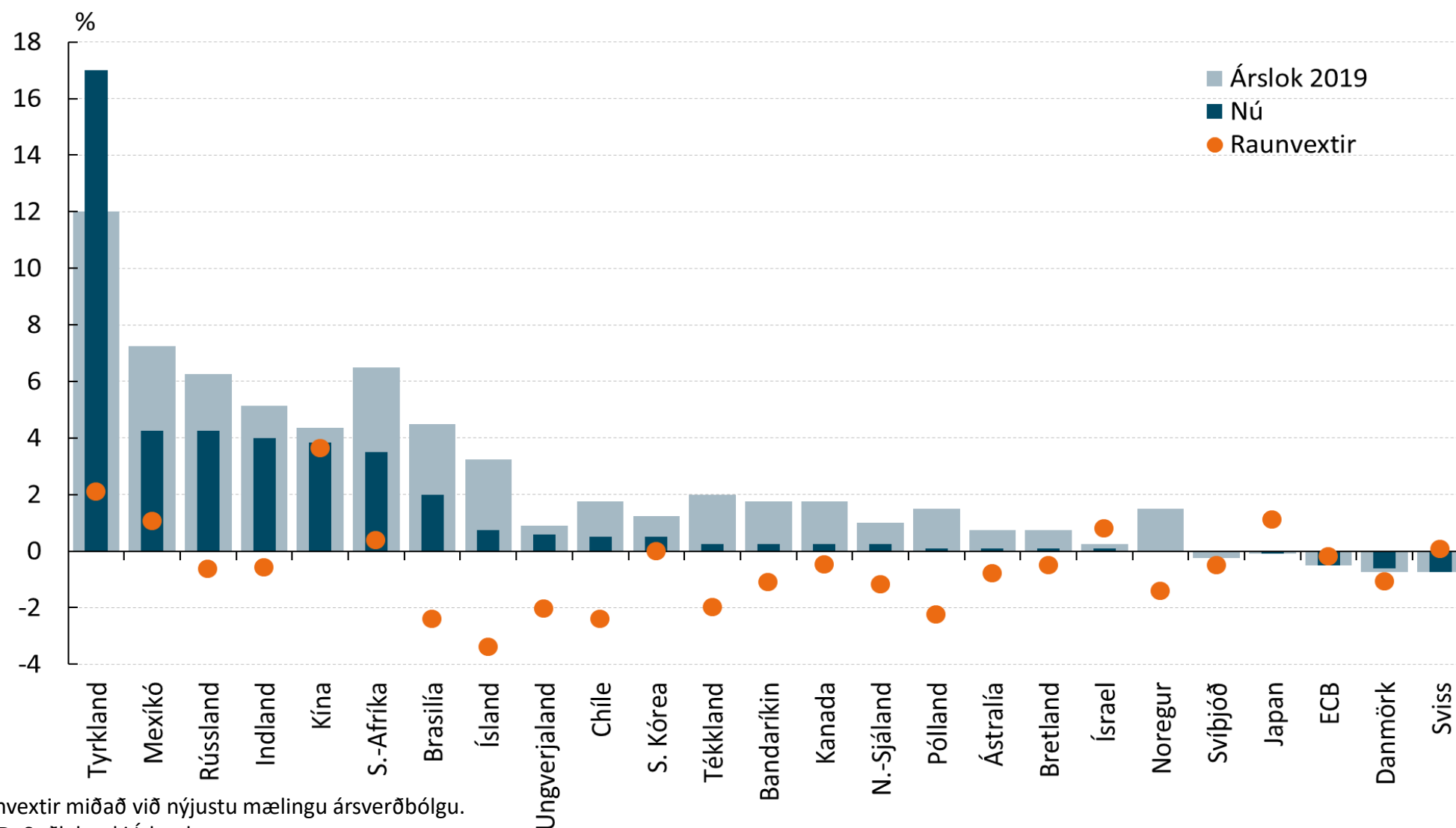

Fjármögnun
vegna
stuðningslána
með 100%
ríkisábyrgð

Seðlabankavextir víða í sögulegu lágmarki

- Vextir Sí eru nú 0,75% og hafa lækkað um 2 pr. frá því að faraldurinn skall á landinu
- Raunvextir -2,5% m.v. meðaltal mismunandi mælikvarða á verðbólgu og verðbólguvæntingar en -3,4% miðað við ársverðbólgu
- Aðrir seðlabankar hafa einnig lækkað vexti mikið – sérstaklega í þeim löndum þar sem svigrúm til lækkana var til staðar
- Vextir aldrei verið eins lágir hér á landi – nafnvextir lítillega hærri hér en í öðrum iðnríkjum en raunvextir eru þeir lægstu

Seðlabankavextir¹

1. Meginvextir ýmissa seðlabanka. Raunvextir miðað við nýjustu mælingu ársverðbólgu.
 Heimildir: Heimasíður seðlabanka, OECD, Seðlabanki Íslands.

Enn eru til sóknarfæri fyrir peningastefnuna

Enn svigrúm til
að lækka
meginvexti sem
eru 0,75%

Áframhaldandi
ríkisskuldabréfakaup í
samræmi við þróun
framboðs ríkisbréfa
og ávöxtunarkröfu

Áframhaldandi
gjaldeyrisinngrip til
að draga úr
óhóflegum
sveiflum

Framsýn
leiðsögn

Veðlán með
útlánahvata